

סיכום ישיבת פורום רכזי מקצועות, 25.6.13 (מוטב מאוחר מלעולם לא...)

נכחו: לשון – יעל קרונפלד, ערבית – שושי אהרונסון, אמנות – נגה בן יעקב, מחול – יונת רוטמן, מדעים חט"ב – סיגל אטיאס, מדעים חט"ע – אורית שלו, חנ"ג – רני בן-נחום, אנגלית – לורי ספיר, כימיה – גאלה קוטלר, תנ"ך – ניבה נוריאל-סביון, מתמטיקה חט"ע – רון אופיר, גיאוגרפיה – תרצה ארגמן, ייעוץ – ניצן בן-זאב, ספרות חט"ב – גלי לוי, ספרות חט"ב וניהול פדגוגי – אורית סוקר, ניהול חט"ב – שאול אדר, ניהול חט"ע – הילה הררי, מנהל – דודו גורן.

ברכות ותודות לרכזים אשר סיימו את תפקידם: רון אופיר – מתמטיקה חט"ע, אריאלה שרוני – היסטוריה, סיגל וייס – אזרחות, מעיין ביל"ו – מדעי החברה. תודה על ההשקעה העצומה בריכוז המקצועות ובקידומם.

ברכות לרכזים הנכנסים: גלי לוי – ספרות חט"ב, אילנה אלמקייס – לשון חט"ב, עדי אדלשטיין – מתמטיקה חט"ע, אור פז – אזרחות, יניב בן-עוזי – היסטוריה, ענבל מעודד – מדעי החברה, ניצן כרסנטי – מדעי המחשב, שחף סגל – תאטרון. בהצלחה בתפקידכם!

1. סיכום כתשע"ג כרכז מקצוע: לשימור ולשיפור

הרכזים התבקשו לערוך רשימה ארוכה ככל האפשר של הנקודות הבאות:
א- דברים שעשיתי השנה כרכז/מנהל ושאני רוצה לשמר בשנה הבאה.
ב- דברים שאני רוצה לעשות באופן שונה או לחדש בשנה הבאה, כרכז/מנהל. רי

להלן נקודות שונות שעלו:

- 🌀 ריכוז מקצוע הוא תפקיד תובעני מאד. קשה לעשותו במקביל לחינוך. אחד הרכזים ציין שבהיותו מחנך הצליח לעסוק בניהול שוטף בלבד של המקצוע.
- 🌀 צוותים שקיימו השנה ישיבות צוות שוטפות (אנגלית, ומדעים, למשל) מאד מרוצים מגיבוש הצוות, מההזדמנות לעסוק בתכנים שונים להרחבת אופקים וידע ומעבודה משותפת. מספר צוותים לא הצליחו השנה להיפגש לישיבות צוות קבועות, עקב מחסור בשעה משותפת.
- 🌀 המפגשים עם המדריכים חשובים מאד, חשוב שבא גורם חיצוני, מסתכל על המקצוע, מביא רעיונות מבחוץ. יש להמשיך במפגשים אלה. צוותים או רכזים שלא נפגשו עם המדריכים מעוניינים לעשות זאת.
- 🌀 צפיות בשעורים: כל הרכזים ציינו את רצונם לצפות בשיעורים, דבר שאינו קל במערכת עמוסה. בפרט, קשה לקבוע צפייה כאשר הרכז מלמד במקביל למורים (בהקבצות). כמה מהרכזים דיווחו שהצליחו לצפות בשעורים יותר מאשר בשנים עברו, וכי הדבר תרם להם ולצוות. אחת הרכזות ציינה בחיוב כי קיימה פגישות עם המורים לפני ואחרי הצפייה.

שנה השנה התקיימו יותר **מבחנים שכבתיים** בחט"ע. חלק מהרכזים רואים זאת בחיוב רב ומבקשים להפוך זאת לנוהל קבוע.

צוינה לחיוב **התגייסות של מורים** רבים לסיוע לתלמידים לקראת בגרות. יש תחושה של איכפתיות מצד המורים. צוינו בחיוב גם שיחות אישיות עם הורים.

נחוץ יותר שיתוף פעולה בין מקצועות שונים.

חשוב שיתקיימו **מפגשים קבועים** של הרכזים עם המנהלת הפדגוגית.

צוינו בחיוב **אירועי שיא שונים**, למשל: יום מגמות, אירועי ספורט, השתתפות בחידון גיאוגרפיה, יציאת 5 יח"ל אנגלית להצגה, ועוד. יש רצון לקיים אירועים שונים בשנה הבאה: יום מגמות שיתוכן מראש, "ערב כימיה", "ערב מדעי החברה", יום שיא של מצעד הספרים, וכדומה.

הגשה **לבחינת החורף בתנ"ך**: סוכמה כניסיון מוצלח מאד.

רצון לשמור על **מגמות** קיימות וגם לפתוח מגמה חגשה (ערבית 5 יח"ל)

יש צורך ביותר **יח"צ** לדברים המוצלחים שנעשים אצלנו.

צוינה לחיוב **ההתקדמות בהוראה המתקשבת**, וכן הצורך בהמשך שיפור התשתיות הפיזיות בתחום זה.

בעקבות הדברים שנאמרו נקבעו כמה מהשינויים הבאים בשנה"ל תשע"ד:

במערכת תשע"ד נקבעה **ישיבה לכל צוות מקצועי**. נעשה מאמץ משמעותי לפנות שעה שבועית לכל צוות. אני מקווה ומאמינה שהרכזים יקפידו לקיים ישיבות סדירות ומשמעותיות בשעות אלה.

בשניים מהמקצועות – לשון וספרות – מונו **רכזות נפרדות לחט"ב ולחט"ע**.

לפי בקשת חלק מהרכזים, ישיבות צוותי מקצוע נקבעו בהתאם **ליום ההדרכה של המדריך**.

בתשע"ד יתקיימו **פגישות פרטניות של רוב רכזי המקצועות איתי אחת לחודש**. לשם כך נקבע זמן מיוחד במערכות של הרכזים. שאר הרכזים יפגשו איתי לפחות אחת לשנה – באחריותי.

מבחנים שכבתיים במקצועות כיתתיים (היסטוריה, אזרחות, ספרות, לשון, תנ"ך): מבחן שכבתי מחייב הערכות משמעותית של מורים ומשגיחים. אל מול הייתרונות הרבים של מבחן שכבתי, יש לשים לב לנטל הכבד על המערכת והפגיעה בלמידה השוטפת. לכן, אעשה כל מאמץ לקיים מבחנים שכבתיים במקצועות הבגרות, בשנה בה נגשים לבגרות. בשנים בהן אין בחינות בגרות תיבחן כל כיתה בזמן השעורים שלה.

המשך הגשה לבחינות הבגרות **בתנ"ך בחורף**.

2. חזרה לספר ולמחברת

במהלך השנה החולפת דיברנו מספר פעמים בפורום על הכנסת הכתיבה בתחילת השיעור ובסופו כנוהל קבוע. החלטתי על מיזם של מחויבות לנוהל כזה בכל כיתות הלימוד שלי, והזמנתי רכזים נוספים להצטרף אלי. היו כמה שעשו זאת, ודיווחו על התנסות מוצלחת.

השנה אני מבקשת להפוך את הכתיבה לפעילות מרכזית בכל שיעור בבית-הספר. לשאלה "מה אמור התלמיד לעשות בשיעור" התשובות הרווחות הן – להקשיב, לחשוב, להפנים, להיות יצירתי, ועוד. אלא שרוב התשובות האלה מדברות על פעילות פסיבית, לא יצרנית ולא מדידה. למעשה, אלה הן תוצאות רצויות, שהפעילות העיקרית שתגרום להן היא – כתיבה.

הכתיבה ממסגרת וממשמעת את השיעור, מלשון משמעת ומשמעות כאחת. היא הופכת את התלמיד לפעיל, וגם ליצירתי. היא גורמת לתלמיד להיות אחראי לתהליך הלמידה של עצמו.

כתיבה במחברת מקצוע תאפשר לתלמיד לעקוב אחר התקדמותו מתחילת השנה. המחברת תהפוך להיות שלו, בשונה מדפי עבודה, שהם של המורה, וצפויים להתגלגל בתחתית התיק במקרה הטוב, ועל הרצפה – במקרה הרע.

להלן דברים שנאמרו בנושא זה, במהלך הדיון שהתפתח:

- ✓ התלמידים מאבדים את מיומנות הכתיבה. אנו חייבים להפעילם בתחום זה.
- ✓ בחלק מהמקצועות אין ספרים, לכן חייבים להשתמש בדפי עבודה.
- ✓ יש מורים המקפידים על כתיבה ואינם מאפשרים לתלמידים להתחמק ממנה. במקצועות אלה התלמידים מחזיקים מחברות.
- ✓ כאשר יש שימוש במצגת התלמידים אינם כותבים, ואחר-כך אינם זוכרים מה שראו.
- ✓ לפעמים קל יותר לעבוד עם חוברות. יש מקצועות (לשון, ערבית, אנגלית) בהם יש צורך בדפי תרגול.
- ✓ שילוב של מבדקים קטנים בתחילת השיעור גורם לעליית מוטיבציה.
- ✓ בחט"ע, בגלל עומס החומר של הברריות, יש לעיתים צורך לשכפל דפים.
- ✓ הכתיבה משרה שקט בכיתה.
- ✓ בביה"ס היסודי התלמידים רגילים לכתוב מדי שיעור. חבל שאנחנו מאבדים אותם בהגיעם לחטיבה. צריך להקפיד על כתיבה במחברות ולקחת מחברות לבדיקה.
- ✓ אם מסכמים את החומר על הלוח, לפני מבחן, כל התלמידים כותבים ופעילים בשיעור.
- ✓ הכתיבה עוזרת להתארגנות.
- ✓ המיקודיות שאנחנו מחלקים בסוף השנה מהוות "גול עצמי", מכיוון שהן מרגילות את התלמידים לא לכתוב.
- ✓ כדאי להשתמש בדפי למידה ("שליפים") לקראת מבחנים, וגם לתת עליהם ציון.

3. מבחנים ומתכונות בחטיבה העליונה

השנה, יותר מאשר בשנים קודמות, נוצר מצב בו, במקצועות שונים, נעשו יותר ויותר מתכונות. אני התרשמתי שמצב זה גרם לסחרור ולתסכול הן בקרב התלמידים, שניגשו שוב ושוב לבחינות, והן בקרב המורים, אשר מצאו עצמם נדרשים להציע עוד ועוד מתכונות, והתקשו מאד לעמוד בנטל. אי לכך, העליתי את הנושא לדיון בפורום.

להלן דברים שנאמרו, בשם אומרים.

- **נגה בן יעקב:** באמנות אנחנו מקיימים מתכונות אחת בלבד. בנוסף, אנחנו בוחנים את התלמידים במתכונות בית, עם חומר פתוח, כתרגול. משקלה של מתכונת זאת נמוך יותר, והיא משמשת כבונס לציון.
- **גאלה קוטלר:** בכימיה קיימתי מתכונות אחת. לאחר בדיקה, זיהיתי את הפרק הבעייתי, ובשיעור הבא בחנתי את התלמידים שנית, רק על פרק זה, מה שאפשר להם לשפר ציון.
- **אורית שלז:** השנה ב-י"ב בדקנו מתכונות ביולוגיה, זיהינו קשיים ואיפשרנו לתלמידים עוד בחינות רק על החלק בו התקשו. עשינו זאת לאחר שנוצר סטנדרט, לפיו עושים עוד ועוד בחינות מתכונות.
- התלמידים בכיתת החינוך שלי נבחנו באזרחות חמש פעמים. תיאמתי להם שוב ושוב מתכונות, וראיתי שהם מרשים לעצמם לא להגיע לבחינות. אני חשה שיש זילות של המתכונות.
- לדעתי, צריך להתכונן למתכונות, להשקיע, ולהיבחן פעם אחת בלבד.
- **רני בן-נחום:** השנה השגחתי על כמה מתכונות. ראיתי שהתלמידים מתנהגים בזלזול, אינם לומדים או שאינם מגיעים. הם גם אומרים שלא חייבים להגיע למתכונות.
- **יעל קרונפלד:** ריבוי המתכונות הפך לנורמה. התלמידים נכנסים למבחן ומייד דורשים מועד ב', עוד לפני שהתחילו לעבוד. יש לקבוע מתכונות אחת, קרובה ככל האפשר למועד הבגרות, ולאפשר אח"כ שיעור להחזרת המתכונות.
- **דודו גורן:** אני קיימתי השנה הרבה מתכונות בהיסטוריה. אני חושב שיש לזה חשיבות עצומה וייתרונות עצומים. לדעתי, צריך לחייב כל תלמיד לגשת לשלוש מתכונות, ולתת לו את הציון הגבוה ביותר שהשיג. קשה לבדוק כ"כ הרבה מבחנים, לכן יש לכתוב הערות רק למתכונת הראשונה מבין השלוש.
- לדעתי, יש הבדל בין י' ל-י"א-י"ב: בכיתה י' יש להרגיל את התלמידים לגשת למתכונות.

● **לורי ספיר:** בגלל ריבוי המתכונות התלמידים מפסיקים ללמוד אחרי פסח. זה פוגע מאד ברצף הלמידה.

● **רון אופיר:** במתמטיקה חייבים לקיים שתי מתכונות. עם זאת, לא ברור לי למה חייבים לתת יום חופש לפני מתכונת.

● **אורית סוקר:** בספרות נהגנו תמיד לקיים מתכונת אחת בלבד. אני נוהגת לאפשר לכל תלמיד שרוצה בכך להגיש לי, לאחר המתכונת, חיבורים לשיפור הציון הבית-ספרי. לעיתים אני צריכה ללחוץ על תלמידים שנכשלו להגיש לי חיבורים כאלה. ריבוי המתכונות במקצוע אחד רומס ודורס מקצועות אחרים וגורם לאווירה היסטרית. זה מיותר.

בעקבות הדיון, אני מבקשת להעלות את לדיון את ההצעה לעיל, בפגישת הפורום בשנה הבאה:

1. במהלך שנת הלימודים יקיימו המורים מבחנים שידמו חלקים של בחינת הבגרות, אך לא באורך מלא של מתכונת. כך יתרגלו בהדרגה לקראת בחינת המתכונת.
2. בכל מקצוע תקבע מתכונת אחת בלבד, כשלושה שבועות לפני בחינת הבגרות.
3. המבחנים יוחזרו עד שבוע לפני הבגרות, כולל הערות, וכן יינתנו ציונים בית-ספריים.
4. מורים יוכלו להציע לתלמידים מבחנים ומטלות לשיפור הציון (כפי שנעשה בבילוגיה, בכימיה ובספרות), אך אלה לא יחשבו למתכונות.
5. כיומיים לפני בחינת הבגרות ייקבע יום מרוכז למקצוע.

הצעה זאת תעלה לדיון בפורום רכזי המקצועות הבא. המורים מוזמנים להביא הצעות משלהם. רצוי לשלוח הצעות כאלה לפני מועד הפורום.

להתראות, ושנה טובה לכולנו!